

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, THL

Potilasturvallisuutta taidolla -ohjelma
anneli.milen@thl.fi

LAUSUNTO POTILASTURVALLISUUTTA TAIDOLLA –OHJELMAN SUUNNITELMASTA

Tehy pitää hyvänä asiana, että potilasturvallisuuden kehittämistä jatketaan strategia- ja lainsäädäntötyön jälkeen siirtymällä yhä enemmän käytännön tasolle ja kehittämällä työvälineitä potilasturvallisuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintaympäristöissä. Lausunnolla oleva ohjelmasuunnitelma on kokonaisuutena perusteellinen ja selkeästi jäsenneily. Siinä on edetty johdonmukaisesti potilasturvallisuuslainsäädännön ja –strategian toimeenpanon tueksi laadittu Potilasturvallisuusopasta hyödyntäen.

Tehy haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin yleisiin asioihin ohjelmasuunnitelmassa. Luonnoksessa ei ole otettu huomioon potilasturvallisuuden kehittämistä laitosympäristön ulkopuolella. Tehy näkee välttämättömäksi sisällyttää mm. avo- ja kotihoidon toimintaympäristöt osaksi suunnitelmaa. Potilasturvallisuuteen liittyvät asiat korostuvat toimittaessa tiloissa, joita ei varsinaisesti ole suunniteltu hoitotyöhön. Suunnitelmassa mainitaan, että ”soveltuvien osin” sitä käytetään myös sosiaalitoimen puolella, ostopalveluista ei ole selvää mainintaa lainkaan. Potilasturvallisuutta taidolla -ohjelmassa on erittäin tärkeää tarkastella **terveydenhuollon toimintaa kaikissa ympäristöissä järjestävästä tahosta riippumatta**. Viimeaikaiset päätökset ja toiminnan linjaukset laajentavat terveydenhuollon toimia perinteisten rakenteiden ulkopuolelle. Integroitujen palvelujen määrä on lisääntymässä ja esim. päivähoidossa, perhepäivähoidossa ja asumispalveluissa toteutetaan yhä enemmän terveydenhuollon tehtäviä. On perusteltua kiinnittää erityishuomiota hoidon laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyviin tekijöihin kaikissa muutoksissa.

Toinen yleisluontoinen ja erittäin tärkeä asia on **kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden liittäminen potilasturvallisuuden kehittämiseen**. Ohjelmasuunnitelma painottuu nyt hoitohenkilöstön osalta sairaanhoitajiin. Muiden ammattiryhmien osalta ohjelmasuunnitelma ei ole toimiva. Esimerkiksi vieritestien lisääntyminen edellyttää bioanalyyttikkojen asiantuntemuksen käyttöönottoa hoidon laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi tältä osin. Samoin laitteiden, koneiden ja työvälineiden kehittäminen muilla hoitotyön osa-alueilla tuo haasteita hoidon laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseen. Tehy esittää, että sen yhteistyöjäsenjärjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään Potilasturvallisuutta taidolla – ohjelmassa, jotta kokonaisuus ei jää kapea-alaiseksi. Tehyn yhteistyöjäsenjärjestöt ovat:

Suomen Bioanalytikkoliitto
Suomen Ensihoitoalan Liitto
Suomen Fysioterapeutit
Suomen Kätilöliitto
Suomen Lastenhoitoalan liitto
Suomen Mielenterveys-hoitoalan Liitto
Suomen Röntgenhoitajaliitto
Suomen sairaanhoitajaliitto
Suun Terveystieteiden Ammattiliitto
Erillisen yhteistyösopimuksen nojalla Tehyn piirissä toimii myös Suomen Lähihoitajat ry.

Tehy esittää lisäksi seuraavia yksityiskohtaisia muutoksia tai tarkennuksia ohjelmasuunnitelmaan:

1. Sivulle 5 liittämällä kohtaan ”HaiPro, potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien raportointimenettely ja tietotekninen työkalu...” viittaus julkaisuun voidaan johdantotekstiä huomattavasti lyhentää ja napakoittaa.
2. Sivulla 8 on esitetty täsmällisiä lukuja, mutta niistä jää epäselväksi, onko työtaturmaluvussa mukana myös työmatkataturmat. On myös hyvä pohtia, kuinka merkityksellistä on ilmaista erittäin suurella marginaalilla oleva arvio hoitovirheistä aiheutuvista kuolemista.
3. Sivun 9 yläosassa on maininta haittatapahtumien ja hoitovirheiden vaikutuksista ja seuraamuksista. Siihen olisi hyvä liittää myös maininta niiden vaikutuksista organisaatioiden työilmapiiriin.
4. Sivulla 9 Ennakointi ja ehkäisy –otsikon alla tulisi korostaa, että kirjaamisen ja käsittelyn tavoite on positiivinen ja menettelytavoilla pyritään myös asenteiden muuttamiseen syyllistämisen- ja rankaisulähtökohdista työ- ja toimintaprosessien kehittämiseen. On hyvä muistaa, että puutteellisesta tiedosta ja virheellisistä käsittelytavoista johtuen on aiheutunut myös negatiivisia kokemuksia.
5. Edelleen sivulle 9 olisi hyvä lisätä maininta potilaan roolin lisäksi omaisten roolista ja johdon roolin yhteyteen maininta kotisairaanhoidosta/kotihoidosta.
6. Sivulla 10 käsitellään hyvin kansallista ohjausta ja lainsäädäntöä, mutta asiakirjasta puuttuu kokonaan maininta valmiuslainsäädännöstä erityistilanteissa (esim. pandemiat). Se tulisi liittää ohjelmasuunnitelmaan tähän kohtaan.
7. Sivulla 11 mainitaan, että ”Opasta voivat käyttää terveydenhuollon yksiköiden...”. Tähän olisi perusteltua liittää erikseen maininta henkilöstön edustajista. Esimerkiksi työsuojeluhenkilöstöllä on merkittävä rooli mahdollisten potilasturvallisuuteen liittyvien puutteiden aiheuttaessa psyykkistä kuormitusta organisaatioiden henkilöstölle.
8. Sivulle 12 otsikon Päämäärä alle olisi hyvä lisätä erikseen rakenteiden, järjestelmien ja päivittäisten toimintatapojen lisäksi terveydenhuollon koneet ja laitteet, joista on olemassa oma lakinsa.
9. Sivulle 13 kohtaan Tavoite Tehy esittää lisättäväksi yksityisen sektorin, joka on terveydenhuollossa kasvava alue.
10. Sivulle 17 poikkileikkaaviin sisältöteemoihin tulee lisätä sähköiset järjestelmät ja laitteiden perään myös koneet ja työvälineet. Potilassiirrot tulisi myös lisätä poikkileikkaaviin sisältöteemoihin niihin liittyvien potilas- sekä työturvallisuusriskien vuoksi.
11. Sivulla 19 on lueteltu esimerkkeinä ammattilehtiä. Sairaanhoitajalehti on yhden Tehyn yhteistyöjäsenjärjestön lehti. Tässä yhteydessä tulisi käyttää esimerkkinä Tehy-lehteä tai luetella myös muiden Tehyn yhteistyöjäsenjärjestöjen lehdet tai tyytyä kohdassa yleisilmaisuun ammattilehdet ja jättää esimerkit kokonaan pois.

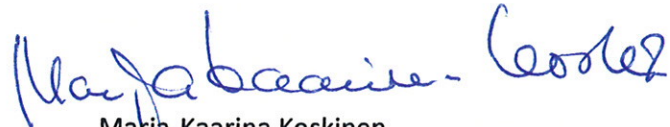
12. Sivulla 21 on hyvin käsitelty johdon osuutta. Tulisiko tässä yhteydessä mainita myös potilasasiamiesten roolista.
13. Sivulta 23 alkavassa osiossa käsitellään koulutuksen merkitystä ja keinoja potilasturvallisuuden näkökulmasta. Olisiko syytä pohtia OKM:n ja/tai OPH:n lisäämistä verkostoon, mahdollinen ohjelmakumppanuus?
14. Sivulle 24 luetteloon erityisistä toimintokohtaisista ohjelmista tulisi lisätä: synnytyssalit, fysioterapia, röntgen, laboratorio ja ensihoito.

Yhteenvetona Tehy toteaa, että Potilasturvallisuutta taidolla –ohjelma on erittäin tärkeä, jopa välttämätön hoidon laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi. Ohjelma antaa todella hyvät lähtökohdat potilasturvallisuuslainsäädännön ja -strategian implementoinniksi terveydenhuollon organisaatioihin ja toimintaympäristöihin. Tehy on toiminut aloitteellisesti ja aktiivisesti potilasturvallisuusasioiden esille nostamiseksi ja kehittämiseksi jo pitkään ja haluaa aktiivisesti olla mukana kehittämässä asiaa edelleen.

Helsingissä 2011-08-31

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Marja-Kaarina Koskinen
vt. johtaja
Kehittämisyksikkö
Tehy ry

Asiantuntija
Soila Nordström
Koulutuspoliittinen asiamies
GSM +35840 505 8300
soila.nordstrom@tehy.fi